Вагомішим доцільно вважати не політичні, а мовні й територіальні ознаки кожної з культур. Однак, розвиток суспільства призвів до суттєвого розгалуження мов і значної культурної диференційованості народів. Отже, сама мова не могла бути вирішальним чинником у формуванні культури. Вона вбирала весь життєвий досвід народу, сприяла його відтворенню в наступних поколіннях і сама змінювалася в часі і просторі. Незмінним можна було вважати лише територіальний фактор. Упродовж тисячоліть на планеті змінювалися і клімат, і довколишні ландшафти й у сучасному світі навряд чи можна знайти народ, який за останні тисячоліття хоча б раз не змінив місця проживання, не зазнав асиміляційних та інших впливів.

Українська культура належить до найдавніших культур Європи. Вона розвивалась у тісному зв'язку із європейськими культурами, збагачуючи їх, і, одночасно, збагачуючись за рахунок кращих надбань цих культур. Століттями Україна була щитом, який охороняв Європу від диких кочівників, захищаючи її культуру. Ця цивілізаційна місія дозволила розквітнути європейській культурі, але була важким тягарем для нашого народу. Сучасна українська культура, як культура європейська, повинна враховувати ці фактори, а народи Європи не повинні їх ніколи забувати.

Література:

1. Пуйда Р. Б., Мандрик Я. І. Історія культури України. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ. – 2011. – 418 с.

2. Культура українського народу. - Київ, 1994.

3. Історія української культури. Видання І. Тиктора. - Львів, 1994.

4. Історія української культури. Під загальною редакцією І. Крип'якевича. - Львів, 1994.

5. Культура і побут українського народу. - Київ,1993.

УДК 811.111:811.161.2]'362(076)

Н. Б. Савчин,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри філології та перекладу

ПРАКТИКУМ З ПОРІВНЯЛЬНОЇ ГРОМАТИКИ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ КОГНІТИВНИХ УМІНЬ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Англійська та українська мови належать не тільки до різних гілок індоєвропейської родини мов (перша – до германської, друга – до слов'янської), а й до різних структурних типів мов: перша – переважно аналітична мова, де граматичні відношення у реченні передаються вільними граматичними морфемами, а друга – флективна мова, де граматичні значення й відношення передаються за допомогою зв'язаних граматичних морфем – флексій. Саме розбіжності у будові мов, у наборі їхніх граматичних

категорій, форм та конструкцій становлять певну групу граматичних труднощів перекладу. Дослідження даної проблеми стало **актуальним** з огляду на те, що студенти спеціальності «Переклад» вже мають належну підготовку з англійської мови, засвоїли курс нормативної практичної граматики англійської мови, ознайомилися із особливостями науково-технічного перекладу та хотіли б вдосконалити відповідні навички перекладу.

Мета - визначити спільні та відмінні риси в граматичних структурах мов, виявити взаємовплив мовленнєвих структур. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- виявити спільні та відмінні риси граматичного складу англійської та української мов;
- з'ясувати граматичні особливості двох мов на основі текстів художнього та науково-технічного спрямування;
- розробити схеми та таблиці граматичних структур мов, які порівнюються;
- підібрати текстовий матеріал та адаптувати його до навчального процесу.

Отримані результати використано для конкретизації частини змісту освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» за напрямом підготовки «Філологія» (переклад англійсько-український) стосовно нормативної навчальної дисципліни «Порівняльна граматика української та англійської мов» у IV – му семестрі та узгоджено із системою організації навчально-виховного процесу в ІФНТУНГ.

Результати дослідження означуваної проблеми викладені у практикумі з «Порівняльної граматики української та англійської мов», що сприятиме активізації когнітивних умінь у процесі вивчення порівнюваних мов та який є спробою узагальнення теоретично-практичних здобутків у галузі контрастивної граматики англійської та української мов. Дана дисципліна входить до навчального плану підготовки спеціалістів напряму «Філологія» спеціальності «Переклад», оскільки майбутні перекладачі здобувають фахові знання перекладу (зокрема з української мови на англійську та навпаки). Отож, пропонований практикум з дисципліни є результатом досвіду викладання англомовного курсу «Порівняльна граматика англійської та української мов». Він має певну теоретичну значущість, оскільки забезпечує потребу узагальненого подання наукових тлумачень основних граматичних понять та явищ, що недостатньо висвітлені саме з контрастивного аспекту.

Практикум побудований за схемою традиційних курсів теоретичної та практичної граматики англійської та української мов та містить два розділи: «Морфологія» і «Синтаксис», що дає змогу студенту максимально ефективно засвоїти навчальний матеріал, а саме: 1) опис, а відтак і зіставний аналіз певного граматичного явища англійської та української мов; 2) питання до теоретичної частини викладу, які допоможуть студенту звернути увагу на ключові поняття, а викладачеві перевірити рівень засвоєння матеріалу; 3) матеріал, вибраний з художніх творів англомовних авторів адаптовано до навчального процесу. Тематика матеріалу охоплює такі одиниці та явища англійської та української мов, як:

1) класи повнозначних та функціональних частин мови, морфологічні категорії та способи їхньої реалізації, класифікація лексем за певними граматичними ознаками;

2) синтаксичні процеси, синтаксичні зв'язки та синтаксичні відношення різних типів і парадигматичних класів словосполучень та речень; класифікація типів речень порівнюваних мов.

що сприятиме активізації когнітивних умінь у процесі вивчення порівнюваних мов.

Висновки. У результаті роботи над даною темою дійшли висновку, що зіставне вивчення обох мов сприяє взаємному засвоєнню студентами навчального матеріалу. Оскільки в процесі вивчення іноземної мови з'являється матеріал для порівняння, тому багато явищ рідної мови усвідомлюються краще і засвоюються глибше. Зі свого боку, й рідна мова чинить вплив на засвоєння іноземної, адже у вивченні чужої мови використовується той досвід, якого студенти набули, оволодіваючи певними мовними вміннями і навичками рідної мови. Отож, безперечно, успішне вивчення іноземної мови майбутніми професіоналами у галузі перекладу неможливе без порівняння її рідною мовою, без виявлення подібностей та відмінностей у способах вираження думки цими двома мовами.

Література:

1. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навч. посібник / І. В. Корунець. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 464 с.

2. Карамищева І. Д. Структурні та функціональні особливості вторинної предикації в сучасній англійській мові: автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.02.04 / І. Д. Карамишева; Київ. нац. лінгвістичний ун-т. – К., 2005. – 19 с.

3. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства: Підручник / М. П. Кочерган. – К. : Академія, 2006. – 424с.

4. Левицький А. Е. Порівняльна граматика англійської та української мов: Підручник / А. Е. Левицький. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 264 с.

5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрям та проблеми: Підручник / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля. – К., 2008. – 712 с.

6. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. О.Селіванова. – Полтава: Довкілля. – К., 2006 – 716 с.

7. Carter R., McCarthy M. Cambridge Grammar of English. A Comprehensive Guide. Spoken and Written English Grammar and Usage. – Cambridge University Press, 2007. – 973 p.

8. Chomsky N. Syntactic structures / with an introd. by D. W. Lightfood. – 2-d ed. – Berlin; N.Y. : Mouton de Gruyter, 2002. – 117 p.

9. Fries S. The structure of English: An Introduction to the construction of English Sentences / S. Fries. – London, 1963. – 128 p.